

Offentlig försvarare. Varning.

Bakgrund

Advokaten A har varit offentlig försvarare för klienten X.

Advokatsamfundet har fått del av Åklagarmyndighetens begäran om entledigande av A från uppdraget, samt A:s yttrande till tingsrätten.

I begäran om entledigande står bl.a. följande.

A har allvarligt åsidosatt vad som åligger honom enligt uppdraget som offentlig försvarare genom att utan rättens tillstånd enligt 21 kap. 6 § 3 st. rättegångsbalken sätta en person som inte är advokat och som dessutom är dömd för grovt narkotikabrott, i sitt ställe att utföra uppdraget som offentlig försvarare.

Torsdagen den 7 november 2019 greps och anhölls X så som på sannolika skäl misstänkt för grovt vapenbrott i Z-stad samma dag. Gripandet av X var del av en större aktion riktad mot ett flertal personer i Z-stad misstänkta för bl.a. grovt narkotikabrott.

I samband med att X delgavs misstanke om brott begärde han att en offentlig försvarare skulle förordnas för honom och framförde önskemål om att en B verksam i V-stad skulle förordnas för honom. Det kunde konstateras att det verkade finnas en B verksam i V-stad på advokatbyrån, Advokatfirman, men att hon inte var advokat. Detta angavs i den framställan om offentlig försvarare som gavs in till tingsrätten samma dag som ovan.

Under dagen den 7 november fick åklagare beskedet att advokat A från Advokatfirman förordnats för X.

Fredagen den 8 november fick åklagaren av utredningspersonalen information om att B under förmiddagen besökt X i tre timmar i arresten.

Förhör med X var planerat till lördagen den 9 november. Inför förhöret fick åklagaren information om att A meddelat att B skulle inställa sig vid förhöret i hans ställe. Åklagaren fick samtidigt information om att B tidigare var dömd för ett antal brott, däribland grovt narkotikabrott i Z-stad. Mot bakgrund av detta förklarade åklagaren att B inte skulle tillåtas närvara vid förhöret.

Vid genomgång av domen mot B avseende grovt narkotikabrott (tingsrätten mars 2010, hovrätten juni 2010) kunde åklagaren konstatera att hon är dömd för ett grovt narkotikabrott med kopplingar till en mc-klubb, att det i domen förekommer flera grovt kriminella personer med olika grad av koppling till B och att hon då hon satt häktad försökt smuggla ut meddelanden i syfte att förmå mc-klubben att ordna fram en person som oriktigt skulle ta på sig det straffrättsliga ansvaret för den aktuella narkotikan.

Vid kontroll med tingsrätten den 12 och 13 november har åklagaren erhållit besked om att någon begäran om substitution från A inte inkommit.

I sitt yttrande till tingsrätten har A anfört i huvudsak följande.

Han delar åklagarens uppfattning att han ska entledigas från sitt uppdrag och att en annan advokat ska förordnas i målet. Han delar dock inte skälen som åklagaren har redogjort för.

Han blev förordnad i målet strax före veckoslutet och fick kännedom att detta är första gången som klienten var frihetsberövad och att dennes maka var höggravid. Hon födde samma natt som klienten blev frihetsberövad.

Med anledning av andra åtaganden kunde han inte besöka klienten omgående. Hans biträdande jurist B fick i uppdrag att besöka honom på arresten. Under fredagen fick han besked att förhör skulle hållas med klienten under lördagen. Han förklarade för utredaren att han inte hade möjlighet att fysiskt ta sig till Z-stad med så kort varsel men att hans biträdande jurist, som befann sig i Z-stad, kunde medverka under förhöret. Först under lördagen fick han beskedet att detta inte godtogs. Han frågade om orsaken till detta men blev hänvisad till kammaråklagaren. Han samtalade i telefon med åklagaren och han sa att det enda skälet till varför detta inte godtogs var för att hans biträdande jurist B inte var advokat och åklagaren önskade att endast han själv eller någon annan advokat skulle medverka vid förhör. Något annat skäl redovisades inte för honom vid nämnda samtal. Han ordnade så att han kunde medverka vid polisförhöret via telefon och dagen därpå, dvs. på söndagen, besökte han klienten personligen på arresten och deltog även vid häktningsförhandlingen. B har inte haft kontakt med klienten efter samtalet mellan honom och åklagaren.

Han har haft kännedom om att B har varit dömd för snart 10 år sedan. Han har han dock inte haft kännedom om de detaljer som har redogjorts för av åklagaren i slutet av åklagarens skrivelse. Före B:s anställning på advokatfirman arbetade hon på en välrenommerad advokatbyrå. B dementerar att hon har försökt att smuggla ut meddelanden i syfte att förmå annan att ta på sig skulden.

Oavsett det ovan anförda finner han att det inte är lämpligt att han kvarstår som offentlig försvarare i målet. Eftersom hans klient förnekar brott och är misstänkt för allvarlig brottslighet. Klienten förtjänar en rättvis prövning och utan att åklagaren ska känna farhåga att restriktioner har brutits. För att klienten inte ska drabbas menligt av vad åklagaren har anført i sin skrivelse anser han att en annan advokat ska förordnas i målet.

Advokatens yttrande

A har den 28 januari 2020 inkommit med ett yttrande där det i huvudsak anges följande.

Med anledning av tidsnöd saknade han möjlighet att inhämta rättens tillstånd att sätta någon annan i sitt ställe vid besök av klienten fredagen den 8 november 2019. I samband med förordnandet fick han information att klienten var anhållen och misstänkt för grovt vapenbrott. Det nämndes ingenting vid detta läge att målet hade kopplingar till ett annat mål rörande grovt narkotikabrott. Vidare fick han information att klientens maka var höggravid, att klienten själv hade fast anställning hos kommunen, att han sedan tidigare inte hade varit frihetsberövad och att hans psykiska mående var skört.

Under dessa omständigheter beslutade han att biträdande juristen B skulle besöka klienten på arresten i Z-stad. Detta för att klienten inte skulle lida ett alltför stort men. Mötet skulle vara kurativt och han gav sin biträdande jurist instruktion om att klienten skulle informeras om sina minimirättigheter. Besöket ägde rum under hans tillsyn och hans ansvar. Han var även i kontakt med förhørsledaren under fredagen angående när förhör skulle hållas. Det var till en början oklart, dock fick han så småningom besked att förhör skulle hållas lördagen den 9 november 2019. Med anledning av andra åtaganden meddelade han förhørsledaren att han inte kunde medverka vid förhör på plats aktuell dag men att hans biträdande jurist B skulle kunna närvara i hans ställe. Detta i syfte att få till en snabb och effektiv prövning av brottsmisstanken, särskild mot bakgrund av att hans klient var oskyldig och att klienten sedan tidigare inte hade varit frihetsberövad. Förhørsledaren meddelade honom samma dag, dvs. fredagen den 8 november 2019, vid kl. 15.02 att detta gick bra. Därefter antog han att det inte fanns komplikationer och att lösningen var invändningsfritt från såväl förhørsledare som förundersökningsledare.

Dagen därpå, dvs. lördagen den 9 november 2019, vid kl. 12.21 blev han meddelad av förhørsledaren att åklagaren inte godkände att hans biträdande jurist B skulle medverka vid aktuellt förhör. Omgående tog han kontakt med förundersökningsledaren per telefon men fick ingen annan förklaring än att han önskar att en advokat ska vara närvarande. Han ordnade att han kunde ta förhöret per telefon under lördagen eftersom han befann sig i V-stad och dagen därpå var han själv närvarande vid häktningsförhandlingen i Z-stad och hade även ett personligt möte med klienten innan dess.

Han har vidtagit erforderliga åtgärder efter sitt samtal med förundersökningsledaren. För honom var det oklart varför förundersökningsledaren motsatte sig substitutionen under förhöret trots hans initiala samtal med honom. Förundersökningsledaren nämnde ingenting om att hans biträdande jurist skulle vara olämplig. Han blev överraskad när åklagarens skrivelse kommunicerades med honom via domstolen eftersom åklagaren inte hade tagit upp något av detta vid deras telefonsamtal under lördagen den 9 november eller vid häktningsförhandlingen dagen därpå. I sammanhanget vill han även nämna att det inte är ovanligt att biträdande jurister eller biträdande advokater medverkar vid polisförhör även om utgångspunkten är att rättens tillstånd ska inhämtas. I vanliga fall brukar detta ske i samråd med förhørsledaren. I förevarande fall underrättades förhørsledaren men med anledning av tidsnöd inhämtades inte tingsrättens godkännande. Givetvis hade det varit att föredra att rättens godkännande hade inhämtats.

Vad gäller B:s lämplighet kan följande nämnas. Han har inte haft anledning att misstro att B skulle vara olämplig vid något tillfälle under den period som hon har arbetat hos honom. Hon har under sin tjänstgöring inte visat något som tyder på att hon inte skulle följa god advokatsed eller vara olämplig av någon annan anledning. Därutöver i samband med hennes anställning kontaktade han hennes förra arbetsgivare, advokat C, som lämnade goda vitsord. Under intervjuförfarandet berättade B självmant för honom att hon för nästan tio år sedan hade blivit dömd för narkotikabrott. Han såg detta som att hon inte dolde något. Omständigheterna i detalj redogjordes inte närmare.

Han har således inte före förundersökningsledarens skrivelse i förevarande ärende läst tingsrättens eller hovrättens avgöranden eller haft kännedom om de omständigheter som redogörs för i åklagarens skrivelse. Han har inte haft kännedom att det då har funnits kopplingar till mc-klubb eller att meddelanden hade ”smugglats ut”. I sammanhanget vill han betona att domen från hovrätten är från sommaren 2010, dvs. nästan tio år sedan. Han tror inte att B är samma person som hon var då. Hon var endast 20 år vid aktuell gärning. Som nämnts ovan har B under sin anställning hos honom inte visat några sådana tecken som skulle tala för att hon skulle vara olämplig. B har sonat sitt straff och förtjänar en andra chans i livet.

Vad gäller hans tillstyrkande att han skulle entledigas från uppdraget så gjordes det utifrån vad som han ansåg skulle vara i linje med klientens bästa. Han ville undvika en situation där vad som antydde i förundersökningsledarens skrivelse skulle ”spilla över” på klienten på så sätt att han skulle få en sämre möjlighet till framgång. Därför tillstyrkte han.

Ärendets handläggning

Vid sammanträde den 5 mars 2020 beslutade Advokatsamfundets styrelse att ta upp ett disciplinärende mot A. I samband med underrättelsen av beslutet bereddes A tillfälle att slutföra talan. A har den 16 april anfört att han inte har något ytterligare att tillägga.

Nämndens bedömning och beslut

Av utredningen, däribland A:s egna uppgifter, framgår att A åtagit sig uppdraget som offentlig försvarare utan att i vart fall inledningsvis ha haft möjlighet att fullgöra detta samt att han förtigit det förhållandet. Vidare framgår att han utan rättens tillstånd satt den biträdande juristen B, som inte är behörig att utföra uppdraget, i sitt ställe. Härigenom har A allvarligt brutit mot god advokatsed.

Nämnden tilldelar därför A en varning enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.